

שבועות - חג הביכורים

”וחג שבועות תעשה לך ביכורי קציר חטים”
שמות פרק ל”ד, פסוק כ”ב

חג השבועות הוא חג חקלאי והוא נחוג בסיומה של תקופה קשה מאד לחקלאים. שבעה שבועות (ספירת העומר) הפנו החקלאים עיניים לשמיים, בחנו את משטר הרוחות והתפללו שהחיטה תשרוד וכי השיבולים התפוחות יבשילו ויגיעו אל הקציר במצב טוב שיאפשר להם לקצור אותן בשמחה ולאסוף אל הגורן את היבול שיספק לחם לחודשים הבאים. בזמנים עתיקים ציין חג שבועות את ראשיתה של תקופת הביכורים - התקופה בה מביא כל אחד את ראשית יבולו אל הכהן בבית המקדש ומודה על הפירות שנתנה אדמתו. בשבועות הביאו את ביכורי החיטה ואחר כך כשהבשילו שאר פירות שבעת המינים הביאו גם מהם ביכורים.

בראשית ההתיישבות הציונית בארץ ישראל חידשו קיבוצי ומושבי עמק יזרעאל את טקס הבאת הביכורים, אך במקום להביאם למקדש הביאו אותו לקרן הקיימת לישראל, אולי כאות תודה על התמיכה שנתנה קרן זו להקמת היישובים, אולי כסמל למהותה המתחדשת של התרבות היהודית בארץ ישראל - חיבור מחודש בין העם לאדמתו ללא החיבור לאלוהים.

מעניין לציין שמסורת זו נתקלה בהתנגדות חמורה של הקבוצות הדתיות ביישוב וכך טקס הביכורים החלוצי הפך לאחד מהסמלים של המחלוקת על התרבות היהודית המתחדשת בארץ:

דבקותם של החלוצים במסורת היהודית הכתיבה להם את קיומו של הטקס ביום החג עצמו, אך מה שבעיניהם נתפס כקידושו של היום נתפס בעיני החוגים הדתיים כחילולו בנסיעה אסורה ובשאר עברות על חוקי הדת. מההתנגשות פרשנית זו נוצר עימות ציבורי נרחב בין הרבנות הראשית, [...] לבין חלוצי העמק ותנועת העבודה על פלגיה. עימות זה [...] נגע בעצמה רבה בלב לכה של המחלוקת הפנים יהודית: האם זכותם של היהודים שבחרו באורח חיים חילוני לפרש מסורות הדורות הקודמים, לפעול בתוכם כראות עיניהם ולעשות כן בתוך המסגרת הלאומית המתחדשת בלי קבלת רשות משאר השותפים למסגרת זו?

שולמית ש. וולקוב, י. יובל, י. צבן, ד. שחם ומן ויינפלד (עורכים), אנציקלופדיה זמן יהודי חדש: תרבות יהודית בעידן חילוני, כרך רביעי ירושלים: כתר, 2007, עמ' 417 - 418

רעיון הבאת הביכורים למקדש, אכן עשוי להישמע זר לאוזניים של ישראלים במאה ה-21 ובכל זאת מעניין לחשוב על הרעיון העמוק שעומד בבסיסו ושיכול להיות מובן גם לאוזנינו:

אחת הסכנות העורבות לעם היושב בארצו, לאדם המעבד את אדמתו לכל מי שמצליח לממש את הייעוד שבחר לו, היא סכנת הגאווה ותחושת הכוח המוגזמת. הבאת הביכורים מסמלת את ההבנה של כל חקלאי, ואולי נכון להרחיב ולומר - של כל אדם, שלא הכול בידיו, שהצלחתו היא תמיד פרי של כמה גורמים, אנשים אחרים, מזג האוויר, האדמה ועוד, וכן יש שיגידו - גם חסדי שמיים. הבאת הביכורים מסמלת בו זמנית את שמחה על ההצלחה אך גם את התזכורת שהצלחה אינה הזמנה להיבריס ולהתנשאות על העולם ועל בני האדם, נהפוך הוא, היא הזמנה להיזכר בדרך שהובילה אותנו אל ההצלחה, בקשיים שהיו לנו בדרך, בשותפים שסייעו לנו, במי שהושיט יד לרגע, אולי אפילו בשבריריות של ההצלחה וביכולתו של הגלגל להתהפך. ההצלחה היא גם הזמנה לחלוק את השמחה ואת היבול עם אחרים.

כשאנחנו חוגגים את חג הביכורים בקהילות המושב אנחנו יכולים לשאול את עצמנו אלו הצלחות היו לנו, כיחידים, כמשפחות או כקהילה, שבועות נחגג בראשית הקיץ, במפנה השנה בו אנחנו מתחילים לסכם את השנה. כפי שהחקלאי אוסף את הקציר, פרי עבודתו בשדה, אוספים התלמידים את החומר שנלמד ומקווים שבחינות סוף השנה יניבו ציונים טובים, העובדים מקווים למשכורת נאה בתמורה לעבודתם והמשפחה מסכמת שנה של גדילת הילדים, חיזוק וטיפוח הבית.

אנחנו מזמינים אתכם לחגוג את חג הביכורים במשותף, להודות כל אחד ואחת בתחומם, על הטוב שנפל בחלקכם (אחרי עבודה קשה), לשמוח במשותף עם חברי הקהילה על שבכוחכם לקיים חגיגה מושבית, לסכם את שנת הפעילות לפני בוא הקיץ ולהצביע על התחדשות במושב.

- לימוד קהילתי - המציע לצאת מרעיונות העומק של הביכורים אל עבר ביכורי המושב, ולשמוע הרצאות קצרות של 'מביאי ביכורים' שונים מהמושב, כאלו שהשיגו השנה דבר מה חדש ויספרו עליו.
- הצעה לטקס קהילתי המשלב קטעים שונים של העוסקים בביכורים, ומוסיף על הטקס הקיים ממילא במושב.

באתר
תוכלו
למצוא...

אנחנו מזמינים אתכם לבחור מתוך הדברים את המתאים לקהילתכם ולהוסיפם לחגיגות המושביות שלכם.